

Institutt for lærerutdanning og skoleforskning
for *KULKOM1001*

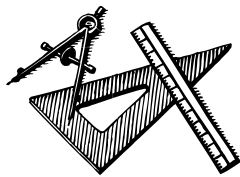
Universitetet i Oslo, 5. september 2011

sanne oppfatninger [...] blir til kunnskaper når de er vekket av spørsmål
- *Sokrates*

- ▶ spørre
- ▶ skissere
- ▶ vurdere

www.skrivekurs.uio.no

Et skriveverksted
med

∞ femavsnittsmetoden ∞

Formål:

Skriveverkstedet skal gi deltakerne noen enkle og allment nyttige verktøy for *skrivetrening*, *tekstutvikling* og for *startfasen* av skrivearbeid. Med denne metoden kan du trene deg til å alltid kunne skrive et par sider utkast på en halv time.

Arbeidsmåten vil være praktisk nyttig både som teknikk for eget arbeid, som samarbeidslære og som teknikk for skriveledelse og -undervisning.

k.h.flyum@iis.uio.no

I opplysningens tjeneste

~ medborgerlig dannelse ~

Hvorfor bruke så mye tid & krefter på bare prat:
Hva skal drøfting og argumentasjon tjene til?

1. **Hindre blodbad** [demokrati & rettsstat]
ved å utøve konflikter gjennom ordstrid
2. **Utvikle enighet** [byråkrati & spilleregler]
finne felles grunn i *stridsspørsmål*
3. **Danne medborgere** [skole og folkeskikk]
som er i stand til å tale sin egen sak
4. **Fjerne tvil** [vitenskap, f.eks. *peer-review*]
finne sikker grunn i *tvilsspørsmål*
5. **Alt i alt:** å opplyse saken ...
... til beste for fellesskapet

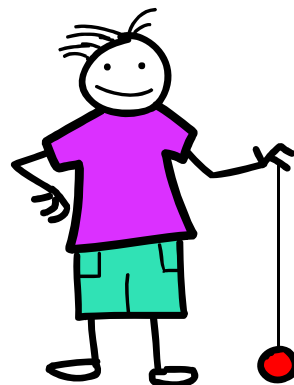
*Dermed er det en grunnleggende demokratisk ferdighet å
tåle både motargumenter og nederlag*

Med STOR eller LITEN skrift?

I voksen alder er skriving erfaring + vaner.

- ✓ I læreres undervisningsopplegg er skriving som regel brukt til STORE arbeidsoppgaver, særlig *rapporter*, eksamensforberedende *prøver*, og selve *eksamen*.
- ✓ Etter mange års *trening* på slik skoleskriving er du *vant* til å skrive stort, og med veldig alvor:
  1. **alene**
  2. **i siste liten**
  3. **uten tid til forbedring**
  4. **uten å se deg tilbake**
- ✓ *Hensikten med dette skrivekurset er å vise fram SMÅ skriveaktiviteter som kan integreres i det daglige arbeidet over tid: små skritt og liten skrift. Her får du små verktøy; til å komme i gang, til problemstilling, til skisseskriving, til omdisponering, og til forbedring av tekst ...*
- ✓ *... små treningsting, til å få litt dilla på?*

Å komme i gang

~ en dialektisk metode ~

Friskriving og idéutvikling – i 7 trekk:

1. Friskriving (3-5 minutter)
2. Hovedbudskap (1 setning)
3. Spørsmål (NB: *tvil* eller *strid*?)
4. Alternative spørsmål
5. Diskuter og vurder
6. Velg
7. Forklar

Hver av disse deløvelsene er i seg selv en liten *vending*, en liten skrivestrategi – dermed er hele øvingssettet et slags sammenleggbart lommeverktøy.

Påstand:

Å formulere en problemstilling tar ca. 7 minutter

Femavsnitts-skissen

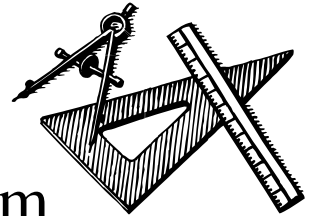
~ å skrive en skisse, like greit ~

En drøy halvtimes arbeid gir 1-2 sider maskinskrevet tekst – selv på en dårlig dag; det er en hel liten begynnelse:

www.skrivekurs.uio.no

✓ Skriv fem setninger;

- 1 Først én setning der du presenterer emnet du vil bruke.
- 2, 3, 4 Deretter nevner du tre moment som utvikler emnet; hvert moment sin setning.
- 5 Avslutt med å lage én setning som sammenfatter.

✓ Og så kan du utvide hver av disse fem setningene til et avsnitt.

Dermed har du en femavsnitts skisse, med
begynnelse - midte - slutt

<i>Presentasjon</i> Etos	<i>Hoveddel</i> Logos	<i>Sammenfatning</i> Patos
Vis at du tar hensyn!	Vis at du er rimelig!	Vis at du tar ansvar!

k.h.flyum@iis.uio.no

Responsråd

~ gjensidig veiledning ~

To tommelfingerregler når du skal gi respons, for eksempel kommentarer til et førsteutkast:

1. Lær deg å se **hva som er fått til**
2. Lær deg å **stille gode veiledende spørsmål**

✓ NB!

Når du gir respons

- ✓ Ikke gi **for mye** respons
- ✓ Unngå **tomt skryt, jåleri** og **språkpirk**

Når du får respons:

- ✓ **si minst mulig** og
- ✓ **noter mest mulig**

- ✓ NB!! Samarbeid om skriving må begynne i tide. Fagskriving læres langsomt ved gjensidig veiledning; ved å skrive fag sammen med andre fagfolk, i faglige sammenhenger.

Typer av spørsmål og skisser

skisser i 3 prosjektfaser:

før ("prosjektbeskrivelse"), *underveis* ("framdriftsnotat"), og *etterpå* ("rapport")

5 slags skisser (USA: five paragraph essays):

En lek med fem små tekstformer. **NB:** dette er *ikke* sjangre, men små funksjonelle skjema for trening:

- 1. Argumenterende**
... for det 1; for det 2; for det 3. ...
- 2. Fortellende**
... først; deretter; til slutt ...
- 3. Tematiserende**
... på den 1 side; på den 2; på den 3. ...
- 4. Drøftende**
... på den 1 side; på den 2; alt i alt ...
- 5. Sammenlignende**
... slik er saken; i likhet med; og derav følger ...

Spørsmål (og svar): stridsspørsmål / tvilsspørsmål

4 slags rettsspørsmål (Quintilians stasislære):

- **faktum** (*det har ikke hendt*)
- **definisjon** (*det var ikke det som hendte*)
- **kvalitet** (*det hendte, men av gode grunner*)
- **jurisdiksjon** (*det hendte, men faller utenfor denne rettens myndighetsområde*)

Hva har vi lært å lage?

~ én teknikk for alskens tekster ~

- ✓ 1/2-3 minutter muntlig replikk?
- ✓ 3-15 minutter muntlig innlegg?
- ✓ 1,5-2 maskinsider på 30-45 minutter?
- ✓ 30-45 minutter muntlig foredrag?
- ✓ 8-10 maskinsider på en rolig dag? §*nei!*?#
- ✓ Skrivekurs, skrivetimer og skriveoppgaver?

Arbeidsteknikken med femavsnitts skisser virker ganske enkelt fordi *den bygger på overkommelighet for oppmerksomheten* vår. (Korttidsminnet har 7+/-2 plasser. Så dermed tar vi lettest til oss oppskrifter med fem eller færre punkt.) I tillegg passer metoden for trening av *konsentrasjonsspennet*. De aller fleste *instrumentelle* tekstmodeller vil kunne tilpasses denne malen.